

Hans Björknäs

**Alexandra Theodora
Frosterus-Såltin**

och hennes taylor

Historieförlaget i Finland

Hans Björknäs

**Alexandra Theodora
Frosterus-Såltin
1837-1916**

och hennes tavlor

Historieförlaget i Finland

Förlag: BoD – Books on Demand, Helsingfors, Finland
Tryck: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Tyskland
Historieförlaget i Finland

Redigerad av Hans Björknäs © 2023

Layout: Marjatta Björknäs

Pärmbild: Frosterus-Såltin, Alexandra Theodora i en bild tagen på 1860-talet.

Museiverket, <https://finna.fi/Record/museovirasto.2CE8A7F2FFF33AB-4464DF74EC2B22CAB?lng=sv> , CC BY 4.0

Bilden modifierad (färglagd)

Bakre pärmbild: Detalj av altartavla i Jockas (Juva)

ISBN: 978-95-2318-825-9

Alexandra Frosterus.

Fotograf: Johan Jakob Reinberg. Datering: 1857-1863.

<https://archive.org/details/arkivkopie.se-aboaka-213> Public Domain.

Innehåll:

Förord	sid	8
1837-1916 Alexandra Theodora Frosterus-Såltin (6.12.1837 i Ingo - 29.2.1916 i Vasa)		10
1857 Bertel Thorvaldsen		37
1858 Thomas i Brännby		43
1860 Veteranen och hans son son		54
1869 Alexandra Frosterus som sagoboksillustratör		57
1877 Törnävä kyrka		64
1878 Barnen sommar på landet		68
1882 Kyrkan i Kauhava		84
1883 Hiitola kyrka		88
1883 Alexanderskyrkan i Tammerfors		90
1886 Gustav Adolfs kyrka i Idensalmi		92
1889 Jockas kyrka		96

1890 Kerimäki kyrka	sid 102
1892 Tavastehus kyrka	106
1897 Virdois kyrka	110
1899 Humppila kyrka	112
1902 Karleby sockenkyrka	116
1904 Alahärmä kyrka	122
1905 Peräseinäjoki kyrka	126
1906 Jalasjärvi kyrka	127
1907 Alexandra 70 år - och Fi- lands främsta målarinna	128
1907 Jeppo kyrka	132
1908 Metodistkyrkan i Vasa	138
1910 Konginkangas kyrka	142
1912 Björköby kyrka	144
1912 Brändö kyrka i Vasa	146
1915 Ruokolax kyrka	152
1916 Den 29 februari	155
1550-2000 Släkten Frosterus	162
1864-1915 Alexandra Frosterus-Såltins altartavlor, kronologisk förteckning	173
Källor	176

Förord

Vem är Finlands mest kända och mest bortglömda kvinnliga konstnär?

Vilken konstnärs verk har beundrats av miljoner finländare i timtal i över etthundra år?

Vilken berömd Vasa-konstnär har varit mer eller mindre bortglömd i tiotals år utan att det i Vasa skulle finnas ett enda monument eller minnesmärke, för att inte tala om att det inte finns en enda gata i vår stad uppkallad efter henne?

Vem är den konstnär vars hälsofostrande teckningar noggrant studerats av våra skolungdomar i 120 år?

Vilken kvinnlig konstnär har inspirerat Eppu normaali till en rörande sång "Murheellisten laulujen maa"?

Vem är den Vasa-konstnär vars teckningar blev en delorsak till att Finland i början av sin historia hade en förbudslag?

Vilken Vasa-konstnär har en tavla i presidentens kansli?

Vem är den konstnär, vars 164 år gamla teckningar inspirerade Sampo Terho, tidigare riksdagsman och Toni Viljanmaa, tidigare chefredaktör för tidningen Pohjalainen, att göra en dokumentärserie våras?

Vem är denna konstnär?

Då läsaren håller denna bok i sin hand vet hon, hen eller han säkert att det naturligtvis är fråga om doktorinnan Alexandra Theodora Frosterus-Såltin.

Då jag för flera år sedan började samla material till denna bok om Alexandra Theodora Frosterus-Såltin visste jag inte att också en annan österbottning blivit så fascinerad av henne att också han börjat skriva en bok. Peter Kankkonens bok "Då jag målar saknar jag intet" kom ut i höstas. Ock det är en bra bok - läs den gärna. Vi närmar oss bekantskapen till Alexandra på litet olika sätt, och man kan väl säga att vi kompletterar varandra.

Alexandra Frosterus-Såltin

Och visst, gott folk, visst är Alexandra värd två böcker! Efter alla dessa årtionden av påtglig glömska!

Peter Kankkonen berättar i sin bok att han så småningom under arbetet med denna blev så "bekant" med henne att han började använda hennes förnamn, Alexandra. Jag drabbades av samma fenomen, så bli inte förvånade då konstnären i denna bok oftast kallas Alexandra. Det känns nästan som om vi vore bekanta och någon gång hade träffats. Men det har vi naturligtvis inte, Alexandra dog 1916 och jag föddes för snart 3 decennier senare.

Detta är en populärhistorisk framställning trots ambitionen naturligtvis är att denna skall uppfylla vetenskapliga krav. Löpande noter till källorna finns inte angivna, men i slutet av boken finns ett omfattande källmaterial.

Då man försöker uppskatta Alexandras betydelse för vårt folk, räcker det med att sluta ögonen och föreställa sig hur Jesus såg ut. Då kommer en bild av Jesus att framträda i vårt inre, och denna bild är med sannolikhet skapad av Alexandra. För vi har sett hennes Jesus-bilder så många upprepade gånger i olika kyrkor, utan att egentligen notera konstnärens namn.

Denna bok har skrivits till minne av denna särdeles begåvade och intressanta konstnär som vi kan vara stolta över att ha i vår stads historia. I denna bok finns också en sammanfattning över släkten Frosterus, som haft en stor betydelse för vår land i flera sekler.

Samtidigt som jag tillönskar alla läsare några trevliga stunder med denna bok får jag också tacka alla som hjälpt mig med boken. Tack först till Henrik Fågelbärj, det var Du som gav mig impulsen att bekanta mig med Alexandra. Alldeles speciellt ber jag att få tacka Tikannojas konsthem och konstkonservatorerna Sari Tuomio och Anna Von Numers, som ordnade en Alexandra Frosterus-Såltin-utställning för oss som är intresserade av hennes konst. Ett varmt tack till Ira Toppinen, kultursekreterare i Kärsämäki, som hjälpt till att skaffa bakgrundsmaterial om Alexandras släkt. Och sist men inte minst, tack Marjatta för att Du har gjort allt detta möjligt!

Samtidigt tillönskar jag alla en riktigt GOD JUL och ett GOTT NYTT ÅR!

Vasa i december 2022

Hans Björknäs

1837-1916

Alexandra Theodora Frosterus-Såltin (6.12.1837 i Ingo - 29.2.1916 i Vasa)

Alexandra Frosterus föddes den 6 december år 1837 i Ingo.

Hennes föräldrar var teologie professor Benjamin Frosterus och Wilhelmina Sofia af Gadolin. Benjamin Frosterus var född i Pudasjärvi 28 apr. 1792, son till kyrkoherden i Kalajoki Johan Frosterus och hans första hustru Maria Westzynthius. Robert Frosterus, den första biskopen i Kuopio var hans halvbror.

Benjamin Frosterus blev docent i teologi år 1821 och prästvigd 1824. Professor i kyrkohistoria blev han år 1829. Han flyttade med sin familj den 1 maj 1838 till Vasa eller Korsholm där han blev kyrkoherde i "Mustasaari och Vasa", som det hette på den tiden

År 1825 hade han gift sig med Wilhelmina Sofia af Gadolin (född 1802, dotter till teologie professorn och domprosten Gustaf Gadolin och Agata Sofia Barck).

Haga prästgård finns på Prästgårdsbacken omkring en km från Gamla Vasa mot Vasa till. Gården är byggd 1803 och drabbades inte av Vasa Brand år 1852. Det var i denna gård Alexandra levde under sin barndom. Gården har nyligen totalrenoverats. Den har en festsal som rymmer 50 personer och som lämpar sig väl för olika evenemang och familjefester.

Vem är Finlands mest kända och mest bortglömda kvinnliga konstnär?

Vilken konstnärs verk har beundrats av miljoner finländare i timal i över etthundra år?

Vilken berömd Vasa-konstnär har varit mer eller mindre bortglömd i tiotal år utan att det i Vasa skulle finnas ett enda monument eller minnesmärke, för att inte tala om att det inte finns en enda gata i vår stad uppkallad efter henne?

Vem är den konstnär vars hälsofostrande teckningar noggrant studerats av våra skolungdomar i 120 år?

Vilken kvinnlig konstnär har inspirerat Eppu normaali till en rörande sång "Murheellisten lauluja maa"?

Vem är den Vasa-konstnär vars teckningar blev en delorsak till att Finland i början av sin historia hade en förbudslag?

Vilken Vasa-konstnär har en tavla i presidentens kansli?

Vem är den konstnär, vars 164 år gamla teckningar inspirerade Sampo Terho, tidigare riksdagsman och Toni Viljanmaa, tidigare chefredaktör för tidningen Pohjalainen, att göra en dokumentärserie i våras?

Vem är denna konstnär?

